

"Galgebakke" - om fyrspillet 2010

Af journalist og teateramatør Villy Dall, Hurup

"I spillet "Galgebakke" har jeg gjort mig tanker om, hvad dette bestemte sted kan fortælle os, som besøger stedet i dag," skriver dramatikerens Niels Stokholm fra Egebjerg på Thyholm i programhæftet om fyrspillet 2010, som netop blev opført på Galgebakke ved Hassing. Et højtliggende, forblæst sted – med en formidabel udsigt over det midtthyske landskab.

"Det er jo en begravelsesplads for magtfulde mennesker, og det har været brugt som rettersted, når samfundets udsbud skulle af med livet. Hvordan kan stedet så drage os ind i en fortid, vi ikke selv har oplevet," fortsætter dramatikerens, der understreger, at det i virkeligheden er meget lidt, vi ved om bronzealderens

mennesker. "Forskere har sluttet sig til – nogle vil sige: gættet sig til – meget om oldstidsfolkens dagligliv, kampe og religion, og det står enhver for frit at gætte med. Den samme frihed har man som dramatiker, men så hedder det ikke gætterier. Så hedder det indlevelse, kombineret med fantasi."

Med den målsætning kan man straks slå fast, at skuespillet lykkedes for dramatikerens: "Er det rollespil eller hvad?" Lyder det fra nutidsdrengen Bjørn, efter at hans nutidsfamilies søndagsudflugt til Galgebakke ved Hassing er gået i opløsning, og de forskellige familiemedlemmer er begyndt at møde personer fra stedets fortid. Det er det ikke, opdager han ret hurtigt,

Bronzealderfolket på vej

og så lyder det fra ham: "Jeg vil hjem!" Og det er så til Hurup, forstår vi. Man forstår ham alligevel godt, for det er uhyggelige ting, der er foregået i og ved Galgebakke i fortiden. Som nu i bronzealderen, der er den ene af de i alt tre tidsaldre i årets fyrspil, hvor der både var tvangsægteskaber og menneskeofringer i mosen, eller i 1700-tallet. I Fjerde Frederiks tid gjaldt nemlig, at "vi radbrækker, og vi halshugger, og vi hænger forbryderne i Kongens navn og med Kirkens velsignelse". Som det lyder fra Mestermændens søn Waldmar, der må hjælpe sin fordrukne far med den "samfundsgavnlige" håndtering."

Citatet er fra overtegnedes foromtale i *Thi-sted Dagblad* 30. juni, hvor det videre hed: "Det dramaturgiske er bygget op omkring tre familier.

Den sammenbragte nutidsfamilie fra Hurup med mor Thora og søn Bjørn samt far Ulf og datter Pil. Begge forældre er ret optagne af sig selv, moren naturfreak og druehyldheks, faren til gengæld arbejdsløs lagerekspedient og modeljernbaneentusiast. Men begge skal dog i løbet af skuespillet og dialogen hen over tidsaldrene folde sig ud som rigtige mennesker, lover denne skribent efter at have oplevet mandagens generalprøve med udsigt til store dele af Thy i det allersønneste sommervejr. De to øvrige familier er høvdingefamilien i bronzealderens Thy og bøddelfamilien fra første halvdel af 1700-tallets Hassing Herred. Kampen står i bronzealderen om kvinderne. Mellem høvding Od, der vil ofre den fremmede kvinde (Pil fra nutiden) til guderne, og hans søn Bue, der vil have hende til kone. Mellem høvdingsædekræveren Borum, der vil have Ods datter Liv til kone for ikke at gøre oprør, og så bronzestøberen, som hun selv vælger til sin mand. Et offer skal mosen have. Spørgsmålet er kun, hvem det bliver.

16. februar 1713 dømmes den ugifte Maren Jensdatter ved Hassing Herredsting til døden for at have født en søn i dølgsmål og ladet ham ligge i streng vinterkulde ude på heden. Spørgsmålet er nu, om landsretten i Viborg vil stadfæste denne dom og derved give mesterfamilien en ny indtægt. Eller om den skulle forbarme

Fortid og nutid mødes for første gang

sig, hvilket ifølge både herredsfoged og præst vil være samfundsskadeligt."

Men det gode vejr holdt ikke. Én forestilling måtte aflyses, nemlig den lørdag aften, hvor ca. 100 tilskuere måtte sendes hjem, da et kraftigt regnvejr med risiko for torden og lyn satte ind et kvarter før start. På premiereaftenen onsdag var der en del blæst, men de godt 200 tilskuere trodsede vejrguderne, fortæller forretningsfører Knud-Ole Henriksen. Torsdag, fredag og søndag var det strålende vejr med godt 300 tilskuere til hver forestilling.

Så i alt 1200 har altså set årets fyrspil, der havde et halvt hundrede medvirkende under ledelse af instruktør Jacob B. Jessen, Lønnerup. Der var fremstillet i alt 73 dragter til forestillingen, oplyser Bodil Errebo Nielsen fra Fyrspilene's kostumeafdeling.

Og så lidt om institutionen

Fyrspillene i Sydthy er en veletableret kulturinstitution i Sydthy. I fjor fejrede institutionen sit 25 års jubilæum.

Det, der gør Fyrspillene i Sydthy til noget helt særligt – ikke blot inden for dansk amatørteater, men især inden for sin særlige genre egnesspil – er netop, at man har spillet hvert år (med en enkelt undtagelse; til gengæld var der to spil et andet år) igennem nu 26 år, og at det er sket med et meget lavt budget i sammenligning med andre egnesspil.

I 1983 fejrede Lodbjerg Fyr sit 100 års jubilæum, og i den forbindelse havde Sydthy Kommune nedsat et »fyrudvalg«, hvis formand blev Gerda Pedersen, der dengang var leder af borgmesterkontoret. Frem til 1988 havde amatørscenen fortsat denne noget specielle status, men blev så en ganske almindelig forening.

Ganske mange egnesspil har benyttet sig af betalt arbejdskraft, for så vidt angår dramatikere, komponister, instruktører, scenografer, koreografer og så fremdeles. Men ikke Fyrspillene i Sydthy, hvor det kun er dramatikeren – og dem har der så været en halv snes stykker af gennem årene – der får betaling. Alle andre bidrager som frivillige teaterinteresserede medborgere. Når de gør det, skyldes det naturligvis, at de årlige fyrspil ikke kun er en kulturinstitution, men også et menneskeligt fællesskab omkring en interessant og morsom opgave, og at der er plads til alle og til alle generationer, idet alderen gennem årene har varieret fra halvdandet år til over 80 år.

Lad os så blot lige se, hvor vidt omkring Fyrspillene er kommet siden 1983 – geografisk og tidsmæssigt:

1984: "Til Fyret" af Bent Haller. Lodbjerg Fyr. Instruktør: Allan Holm Hansen. I anledning af fyrets 100 års jubilæum 1983. Publikums: 1500.

1985: "Peter - en digter fra Thy" af Knud Erik Pedersen. Doverodde Købmandsgård. Instruktør: Allan Holm Hansen. I anledning af digteren J. P. Jacobsens 100 års dødsdag. Publikums: 1200.

1986: Aflyst.

1987: "Sankt Thøger-spillet" af Gunnar Iversen. Vestervig Kirke. Instruktør: Jonna Møller. Om helliggørelsen af Thøger. Publikums: 1380.

1988: "Frihed er den bedste muld" af Jytte Borberg. Tandrup Hovedgård. Instruktør: Flemming Harbo. I anledning af 200-året for stavnsbåndsløsningen. Publikums: 1837.

1989: "Fremmede fugle - scener af en cirkusfamilies saga" af Gunnar Iversen. Cirkusgården, Ydby. Instruktør: Flemming Harbo. Om Mieheslægten. Publikums: 1840.

1990: "Mellem himmel og Hav" af Leif Damsgaard Jensen, Lyngby. Instruktør: Kjeld W. Jensen. Om fiskerlejet Lyngbys første år. Publikums: 1950.

1991: "Sejer" af Niels Stokholm. Skyum Bjerger. Instruktør: Poul Brandt. Om thyboernes udenrigshandel i jernalderen. Publikums: 1740.

1992: "Et billedes tid" af Kjeld W. Jensen. Heltborg Forsamlingshus. Instruktør: Kjeld W. Jensen. Om maleren Jens Søndergaard i anledning af den officielle indvielse af Heltborg Museum. Publikums: 340.

1992: "Spillet om Liden Kirsten og Prins Buris" af Gunnar Iversen. Musik af Henning Nielsen. Vestervig Kirke. Instruktør: Jacob B. Jensen. Om Vestervigs kendte kærlighedslegende. Publikums: 1500.

1993: "Lokummet brænder" af Jytte Borberg. Næssund Teglværk. Instruktør: Poul Brandt. Om teglværket og teglværksarbejdernes liv. Publikums: 1000.

1994: "Fyrglimt" af Carsten Jensen. Lodbjerg Fyr. Instruktør: Poul Brandt. 10 års jubilæumsforestilling om Thylands historie. Publikums: 1000.

1995: "En skryder for Vorherre" af Kjeld W. Jensen. Ashøje. Instruktør: Torben Tangsig. I anledning af maleren Jens Søndergaards 100-års fødselsdag. Publikums: 1200.

1996: "Skibet er ladet med ..." af Niels Stokholm. Musik af Allan Holm Hansen. Agger Havn. Instruktør: Poul Brandt. Om skudefartern på Limfjorden i midten af 1800-tallet. Publikums: 1000.

1997: "Trolldmanden fra Revs" af Svend Sø-

Retsbetjente fra 1700-tallet

rensen. Ashøje. Instruktør: Jacob B. Jessen. Om hekseforfølgelserne i 1600-tallet. Publikum: 1000.

1998: "Ånd og gevær" af Niels Stokholm. Ydby. Instruktør: Kjeld W. Jensen. Et spil om hjemstavnsdigteren Hans Bakgaard fra Ydby. Publikum: 1500.

1999: "En Juniluftning" af Niels Stokholm. Ashøje. Instruktør: Jakob Oschlag. I anledning af grundlovens 150 års jubilæum. Publikum: 730.

2000: "Ved Dover Kil" af Svend Sørensen. Doverodde Købmandsgård. Instruktør: Jonna Møller. Om stuedrift og købmandsliv ved Limfjorden i midten af 1800-tallet. Publikum: 1200.

2001: "Jomfruen fra Ashøje" af Gunnar Iversen. Ashøje. Instruktør: Poul Brandt. Et eventyrspil med udgangspunkt i keltisk mytologi og gamle danske sagn. Publikum: 900.

2002: "Under Lykkens Sejl" af Gunnar Iver-

sen. Skibstedfjord Træningscenter, Sdr. Ydby. Instruktør: Hanne Mungart. Et vikingespil om Knud den Store. Publikum: 800.

2003: "Himlens Port" af Svend Sørensen. Ashøje. Instruktør: Per Kaas Mortensen. Om fire gode gerninger i Sydthy i 1900-tallet. Publikum: 900.

2004: "Spillet om Hørdum" af Kaj Nissen. Musik af Allan Holm Hansen. Hørdum Station. Instruktør: Jakob Oschlag. Om byen og Thybanen gennem 125 år. Publikum: 1294.

2005: "Nogle dage i maj" af Kaj Nissen. Musik af Allan Holm Hansen. Ashøje. Instruktør: Per Kaas Mortensen. I anledning af 60-året for Danmarks befrielse i maj 1945. Publikum: 1000.

2006: "Det koster mindst en herregård" af Niels Stokholm. Musik af Allan Holm Hansen. Irup Hovedgård. Instruktør: Jacob B. Jessen. Om livet på og omkring Irup Hovedgård ca. år 1700. Publikum: 1500.

2007: "Ved det yderste hav" af Kaj Nissen. Musik af Lars Lundgreen. De sorte huse i Agger (Vandbygningsvæsenet). Instruktører: Helle Bisgaard og Ejgil Enevoldsen. Et spil om kystsikringen i Agger. Publikum: 1400.

2008: "Møllersvend på valsen" af Svend Sørensens. Heltborg Mølle. Instruktør: Jacob B. Jessen. Om livet på og omkring Heltborg Mølle i 1890. Publikum: 1500.

2009: "Historien om Klit" af Kaj Nissen. Musik af Allan Holm Hansen. Lodbjerg Fyr. Instruktører: Ejgil Enevoldsen og Knud-Ole

Henriksen. 25-års jubilæumsspil om sandflugten i Thy, klithederne og fyret på den lodne bakke. Publikum: 1600.

2010: "Galgebakke - En uhøjtidelig, seriøs leg med de gamle tider - og de nutidige" af Niels Stokholm. Musik af Erling Lindgren. Galgebakke, Hassing. Instruktør: Jacob B. Jessen. Om det gamle ting- og rettergangssted ved en af Thys ældste beboelser. Publikum: 1200.

Kilder: www.fyrspillene.dk, bogen »Fyrspil - gennem 25 år« og Thisted Dagblad.

Galgebakke - med galge